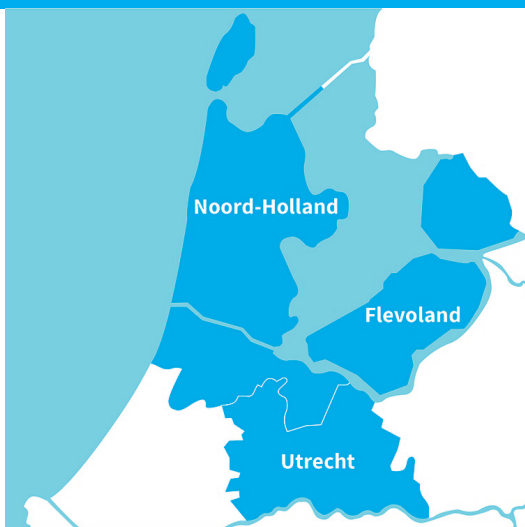

Provincies die
samenwerken
binnen
MRA-Elektrisch

MRA-Elektrisch is een samenwerkingsproject van de overheden in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. Doel is het stimuleren van elektrisch vervoer om daarmee beleidsdoelen rond luchtkwaliteit en klimaat te realiseren. Sinds 2012 ondersteunt het projectbureau het elektrisch rijden door het plaatsen en beheren van laadinfrastructuur in gemeenten. Ook is het bureau initiator en aanjager van projecten met elektrische voertuigen. In deze monitor informeren wij u graag over de laatste ontwikkelingen.

• Meer prijstransparantie voor e-rijders

MRA-Elektrisch en partners starten met een app die de prijstransparantie en vindbaarheid van laadpalen voor e-rijders sterk gaat verbeteren. De app maakt gebruik van een nieuwe database. Daarin zijn straks de gegevens van het merendeel van de publieke laadpunten in Nederland real-time beschikbaar. En de database kan groeien: alle NAL-regio's, laaddienstverleners en laadpaalexploitanten worden uitgenodigd om mee te doen. Zodat e-rijders altijd en overal kunnen zien: waar vind ik een publieke laadpaal, is die beschikbaar en wat kost het laden daar?

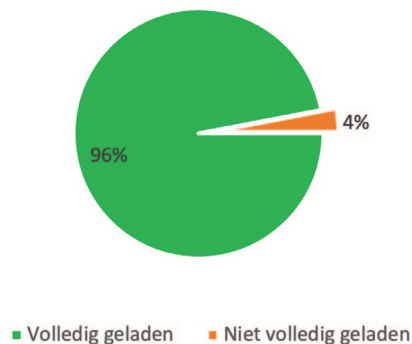
Aan de prijstransparantie voor e-rijders valt nog veel te verbeteren. Gaat het om de publieke laadpalen, dan zijn de markt en lokale en regionale overheden daar samen verantwoordelijk voor. Naast de laadprijs gaat het om een accurate aanduiding van de laadlocaties en een actueel inzicht in de beschikbaarheid.

Landelijk, regionaal en door marktpartijen worden al verschillende verbeterslagen gemaakt, maar het gaat nog niet snel en ver genoeg. MRA-Elektrisch denkt dat het beter kan door de krachten te bundelen. Zelf zijn zij concessiegever van ruim 7000 publieke laadpunten. Met de data van deze laadpunten wordt een goed begin gemaakt. Alle NAL-regio's, laaddienstverleners en laadpaalexploitanten worden uitgenodigd om mee te doen. Zo realiseren we samen de breedst mogelijke dekking.

Bundeling van krachten is dé manier om elektrische rijders beter informeren. Doet u mee? Er wordt een werkgroep gevormd om het initiatief samen verder te ontwikkelen. Mail met [Pieter Looijestijn](#).

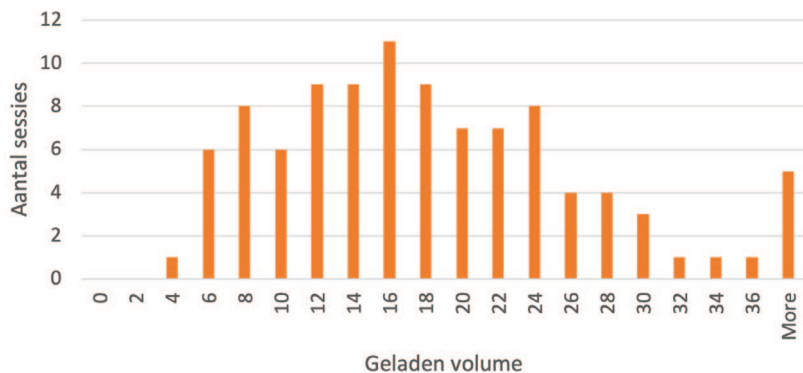
*E-rijders willen elk moment kunnen weten:
waar kan ik laden en wat kost het?*

De meeste auto's worden volledig opgeladen

Metingen laten een prachtig resultaat zien

... en zelfs de auto's waar dat niet zo is laden ruim voldoende voor een volgende rit.

• Vattenfall en MRA-Elektrisch boeken succes met groen laden

De nieuwe vorm van groen laden waarmee MRA-Elektrisch en Vattenfall in 2020 zijn gestart, is een succes. Slimme software stuurt de laadpalen voor elektrische auto's zo aan, dat pieken en dalen in het stroomaanbod automatisch goed worden benut. Elektrische rijders blijken hier slechts zelden iets van te merken. Terwijl zij zo wel bijdragen aan een stabiel elektriciteitsnetwerk. Maar liefst 12 gemeenten* doen mee. Een succesvolle innovatie, die de energietransitie in Nederland een stap dichterbij brengt.

Bij 80 openbare laadpunten is met innovatieve software getest hoe laadpalen kunnen bijdragen aan de stabiliteit op het elektriciteitsnet door in te spelen op wisselingen in vraag en aanbod. Neemt het stroomaanbod af, bijvoorbeeld als de wind gaat liggen en er minder groene stroom wordt opgewekt, dan wordt de laadsnelheid tijdelijk aangepast. Zo helpen elektrische rijders mee om schommelingen in het aanbod van elektriciteit op te vangen. Dat is goed voor het klimaat én voor de stabiliteit van het net.

Uit de meetresultaten blijkt dat 96% van de e-rijders de auto volledig kan opladen. De overige 4% laadt gemiddeld 17 kWh, wat overeenkomt met ongeveer 100 groene kilometers. Bijna al deze e-rijders laden slechts kort en vertrekken snel weer. Zij gaan er waarschijnlijk al vanuit dat ze de accu niet zullen volladen. Bijvoorbeeld omdat ze laden bij een winkelcentrum, terwijl ze daar boodschappen doen. De 100 kilometer die deze groep gemiddeld laadt is sowieso bijna altijd genoeg, want de gemiddelde rit in Nederland is 32 kilometer.

Meer laadpalen voor groen laden

"Een prachtig resultaat", vindt Pieter Looijestijn, projectmanager laadinfrastructuur van MRA-E. "Temeer omdat de software goed werkt en het systeem schaalbaar is. Met de slimme software kunnen we snel meer laadpalen voor groen laden geschikt maken. Het staat vast dat deze slimme manier van groen laden werkt. Het voorbeeldproject geeft ons dan ook het vertrouwen om samen met Vattenfall slim laden te activeren op alle geschikte laadpalen in de regio. In de toekomst verwachten wij dat slim en groen laden de standaard op het gehele publieke laadnetwerk wordt. Bij de laadpalen van MRA-E laad je al gegarandeerd met groene stroom, maar de slimme aansturing draagt eraan bij dat het aandeel groene stroom in het elektriciteitsnet kan groeien."

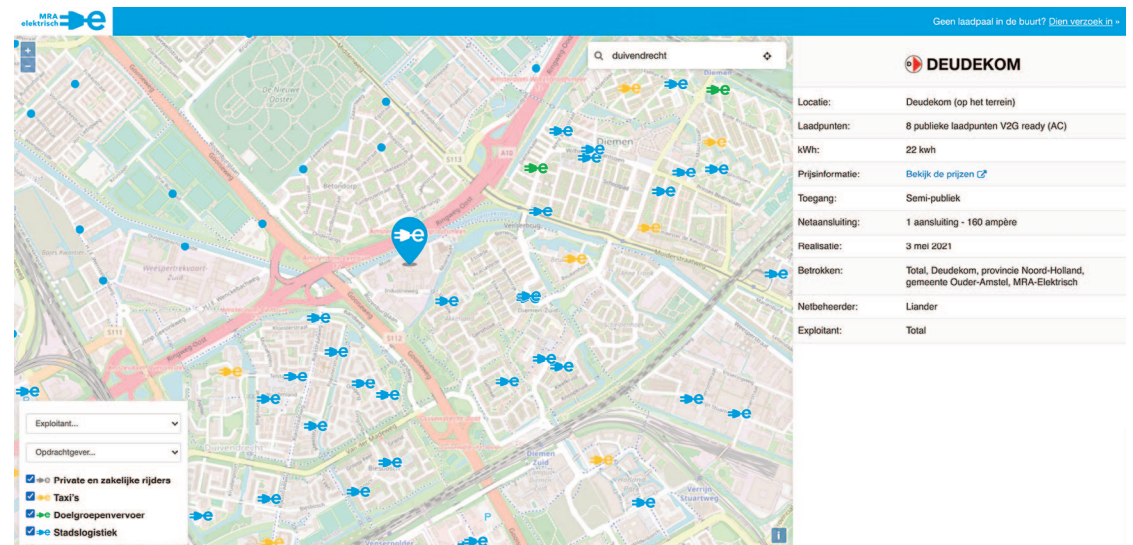
Meer weten? Op groenladen.nl vindt u vragen en antwoorden over de slimme laadpunten.

* De 12 gemeenten die meedoen zijn: Aalsmeer, Alkmaar, Almere, Amstelveen, Bergen NH, Edam-Volendam, Heemskerk, Huizen, Nieuwegein, Oostzaan, Ouder-Amstel en Zaanstad. De slimme laadpunten staan verspreid over deze gemeenten. Ze zijn duidelijk herkenbaar aan een sticker op de laadpaal.

Regionale laadkaart laat per gebruikersgroep zien waar welke laadvraag wordt verwacht

• Regionale laadkaart: alle e-initiatieven in één oogopslag

Hoe ontwikkelt de laadbehoefte van elektrische rijders zich de komende jaren? Waar zijn knelpunten in het elektriciteitsnet te verwachten? MRA-Elektrisch werkt aan een laadkaart die dit voor regio Noordwest inzichtelijk maakt. Dat geeft houvast: een stevige basis om op de sterk groeiende nieuwe elektriciteitsvraag in te spelen.

Elektrisch rijden kan alleen een succes worden als elektrische rijders altijd probleemloos kunnen laden. Een toekomstbestendig laadnetwerk is dus essentieel, maar de nieuwe energievraag is groot en de inpassing ervan in het energienetwerk een uitdaging. Des te belangrijker dat inzichtelijk is waar in regio Noordwest welke groei te verwachten is.

MRA-Elektrisch inventariseert per gebruikersgroep welke laadvraag waar wordt verwacht. Zowel in de publieke ruimte als op privaat terrein en zowel voor regulier als voor snelladen. Alle gebruikersgroepen worden afzonderlijk onder de loep genomen. Naast de private en zakelijke rijders zijn dat de taxi's en het doelgroepenvervoer, de stadslogistiek, het lange afstandstransport, de OV-bussen en touringcars. De gegevens worden geplot op een kaart. De kaart is dynamisch, wordt voortdurend ge-update en blijft dus actueel. Deze zomer moet de eerste aanzet klaar zijn.

*Handig hulpmiddel
voor gemeenten*

Mogelijke knelpunten sneller zichtbaar

De regionale laadkaart maakt mogelijke knelpunten in het elektriciteitsnet sneller zichtbaar. Met de regionale netbeheerders en ElaadNL kunnen deze dan snel worden aangepakt. Ook binnen de Regionale Energiestrategieën (RES) en Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP) zal afstemming worden gezocht. De bedoeling is dat de kaart in deze trajecten een vaste plek krijgt.

Meer weten? Neem contact op met [Annabel van Zante](#).

• Concept regionale laadvisie naar gemeenten

In het kader van het klimaatakkoord is afgesproken dat elke gemeente in Nederland een laadvisie en plaatsingsbeleid voor openbare laadpunten opstelt. De laadvisie moet deze zomer klaar zijn. Om gemeenten te ondersteunen, ontwikkelt MRA-Elektrisch een regionale laadvisie.

Begin maart hebben alle gemeenten in regio Noordwest (MRA-E) het concept ontvangen. Elke gemeente is uitgenodigd om feedback te geven. Op basis daarvan stelt MRA-E de regionale laadvisie binnenkort definitief vast.

Voor gemeenten is de regionale laadvisie een handig hulpmiddel. De visie kan dienen ter inspiratie en als basis voor gemeentelijk beleid. Dat bespaart gemeenten veel tijd. Ook draagt de regionale laadvisie bij aan eenduidig beleid. MRA-E adviseert gemeenten de regionale laadvisie straks te onderschrijven. Met een breed gedragen gemeenschappelijke visie staan we als overheden sterker. Daarmee helpen we het elektrisch rijden goed vooruit!

Laadoplossingen voor elektrische auto's binnen de VvE

Stappenplan toekomstbestendige laadinfrastructuur voor VvE-leden en bestuur

Brochure helpt VvE's op weg

• Binnen uw VvE laadpunten aanleggen? Handig stappenplan!

Elektrisch rijden is populairder dan ooit. Dat merken Verenigingen van Eigenaren ook. Steeds meer VvE's krijgen de vraag of er bij de eigen parkeergelegenheid een laadpunt kan komen. Logisch, want laden bij de eigen parkeergelegenheid is vaak goedkoper dan laden bij een openbaar laadpunt op straat. Bovendien hebben bewoners met een eigen parkeerplek vaak geen alternatief. In de meeste gemeenten mogen zij geen openbaar laadpunt op straat aanvragen en krijgen zij geen parkeervergunning. Maar hoe breng je als VvE in kaart wat er nodig is en wat slim is?

Een **nieuwe brochure**, mede in opdracht van MRA-Elektrisch ontwikkeld, helpt VvE's op weg. De brochure bevat een helder stappenplan dat veel houvast biedt. Zowel voor de realisatie van een collectieve laadoplossing voor alle bewoners, als voor de situatie waarin de VvE de realisatie van laadplekken aan de individuele leden wil laten. De brochure gaat onder meer in op vragen rond de kosten, de veiligheid, het gebruiksgemak en de uitbreidbaarheid. Het streven is dat VvE's die een adviseur inzetten om het stappenplan goed te doorlopen vanaf dit najaar kunnen rekenen op steun door de overheid. Het stappenplan helpt VvE's een laadvoorziening te realiseren waar de elektrische rijder graag laadt. Voordelig, comfortabel én veilig.

Vveladen.nl

Naast de brochure met het stappenplan is er ook een nieuwe website: **vveladen.nl**. De site wordt gaandeweg gevuld met handige extra informatie. Denk bijvoorbeeld aan een overzicht van installateurs, een Q&A en een Quicksan. Kortom: vveladen.nl wordt hét startpunt voor VvE's die met elektrisch laden aan de slag willen!

De brochure is een uitgave van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur. In opdracht van RVO, MRA-Elektrisch, de gemeenten Rotterdam, Amsterdam, Den Haag en Utrecht en in samenwerking met VvE Belang, Vastgoed Management Nederland en de ministeries van BiZa en IenW.

Wethouder Wouter Catsburg opent het nieuwe laadplein bij Slot Zeist

• 40 laadpunten geopend bij Slot Zeist

Begin maart heeft wethouder Wouter Catsburg van de gemeente Zeist 40 nieuwe laadpunten geopend op het Zinzendorffplein. Hij deed dit samen met staatssecretaris van IenW Stientje van Veldhoven en de partners MRA-Elektrisch, Total en ElaadNL. Op het Zinzendorffplein kunnen maar liefst 40 elektrische auto's tegelijkertijd laden. Hiermee nam het aantal openbare laadpunten in Zeist in één keer toe tot 256 stuks.

Wethouder Wouter Catsburg: "Mooi dat dit plein er nu is. De ambitie van de Nederlandse regering is dat in 2030 alle nieuw verkochte auto's elektrisch zijn. Ook in onze gemeente zien we het aantal elektrische auto's toenemen. Dit betekent een toenemende behoefte aan openbare oplaadpunten. De komende jaren komen er in Zeist nog 75 openbare laadpunten bij. Het laadplein op het Zinzendorffplein is een eerste mooie stap."

Uit onderzoek blijkt dat er in 2030 in totaal 420 openbare laadpunten nodig zijn in Zeist. De 40 parkeerplaatsen op het plein waarbij een laadpunt is geplaatst zijn niet exclusief gereserveerd voor elektrische auto's zoals in de rest van Zeist. Ook andere auto's mogen hier parkeren. Verzoek aan hen is om wel eerst de vrije plaatsen zonder laadpunt te gebruiken.

Laden als de zon schijnt

De nieuwe laadpalen maken gebruik van een nieuwe technologie: slim laden. Dit betekent dat als het aanbod van zonne- of windenergie groot is, de elektrische auto met maximaal vermogen wordt geladen. Op die manier worden de pieken in het aanbod van zonne- en windenergie beter benut.

Omgekeerd werkt het ook. Is het aanbod van zonne- of windenergie klein, dan wordt de elektrische auto juist met iets minder vermogen opgeladen. Dit gebeurt bij voorkeur als de auto lang genoeg aan de laadpaal staat om volledig op te laden, bijvoorbeeld 's nachts. Heeft de elektrische rijder haast of wil hij om een andere reden van het slim laden afzien? Dan is er een speciale app waarmee hij het slim laden voor de duur van de laadsessie uitschakelt. De auto wordt dan met standaard vermogen opgeladen.

Dit maakt het voor gemeenten nog aantrekkelijker om mee te doen

• Gemeentelijke bijdrage openbare laadpalen niet langer nodig

Gemeenten in regio Noordwest (Noord-Holland, Utrecht en Flevoland) hoeven sinds 1 januari geen eigen bijdrage meer te betalen voor de plaatsing van openbare laadpalen. Het groeiend aantal elektrische auto's zorgt voor een sluitende business case bij de exploitanten. Gemeenten bepalen de plekken, de exploitant plaatst ze op eigen kosten.

"Een belangrijke mijlpaal", aldus Jeroen Olthof, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland, "Dit maakt het voor gemeenten nog aantrekkelijker om mee te doen, waardoor het voor onze inwoners nog makkelijker wordt om over te stappen op elektrisch vervoer." Olthof is bestuurlijk trekker van de samenwerking in regio Noordwest (MRA-Elektrisch).

Groeiend aantal laadpunten

Via projectbureau MRA-E organiseren gemeenten in regio Noordwest gezamenlijke aanbestedingen voor openbare laadpalen. De gezamenlijke aanbestedingen creëren volume, waardoor marktpartijen eerder in staat zijn aantrekkelijke biedingen te doen. Dat jaagt het elektrisch rijden verder aan. In 2020 groeide het openbare laadnetwerk van MRA-E van 4600 laadpunten naar zo'n 6400. Hier bovenop werd begin 2020 de komst van nog eens **20.000 laadpunten aangekondigd**. Met als uitkomst dat de gemeentelijke bijdrage van 250 euro niet meer nodig is. Niet alleen in de grote steden, maar óók in de kleinere gemeenten.

Gemeenten houden grip

In een **interview met gedeputeerde Olthof** besteedde BNR Nieuwsradio aandacht aan de mijlpaal. Olthof benadrukt dat gemeenten zeker niet alleen vanwege het schaalvoordeel meedoen. Dit constateren Jan de Reus (gedeputeerde Flevoland) en Huib van Essen (Utrecht) ook. Olthof: "De gemeenten gaan over de openbare ruimte en bepalen hoeveel laadpalen nodig zijn en waar ze komen te staan. MRA-E neemt de gemeenten in de vraagbundeling en onderhandeling met exploitanten veel werk uit handen. Daarbij zetten we via het programma van eisen sterk in op innovatie. Denk bijvoorbeeld aan slim laden, prijstransparantie en dienstverlening aan elektrische rijders."

**MRA-E versterkt samenwerking
met netbeheerders**

• MRA-Elektrisch in 2021: opschaling en samenwerking

Het **werkprogramma MRA-Elektrisch voor 2021** is uit. Het nieuwe programma staat in het teken van opschaling en samenwerking. Om de sterke groei van het elektrisch rijden bij te houden moeten er in regio Noordwest (MRA-E) elk jaar 500 publieke laadpalen méér worden geplaatst dan het jaar ervoor. MRA-E heeft ook een **Regionale Aanpak Laadinfra-structuur (RAL)** opgesteld. Dat wordt door alle zes samenwerkingsregio's gedaan en onderstreept de gezamenlijke aanpak. In goede coördinatie zetten we precies in op wat in elke regio nodig is en voeren we het tempo op.

Werkprogramma MRA-Elektrisch (regio Noordwest)

In 2020 groeide het aantal elektrische auto's in Noord-Holland, Flevoland en Utrecht naar 80.000. MRA-E realiseerde daarvoor tot nu toe ruim 6300 laadpunten. Om het netwerk ook de komende jaren te kunnen laten meegroeien met de vraag, is in 2020 een concessie voor 20.000 nieuwe laadpunten verleend. MRA-E versterkt daarbij de samenwerking met de netbeheerders. Dat is belangrijk, want door de energietransitie zijn er steeds meer landelijke programma's die invloed hebben op de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk. Daarnaast zijn nieuwe stappen nodig om het elektrisch rijden te blijven faciliteren. Met gemeenten gaat MRA-E aan de slag met snelladen en privaat en (semi)publiek laden. Voor beide wordt een plan van aanpak gemaakt. Bijvoorbeeld door in de praktijk in 14 gemeenten belangrijke ervaring op te doen met slim laden.

Naast laadinfrastructuur is er in het nieuwe werkprogramma ook veel aandacht voor elektrische voertuigen. Naast personenauto's is er meer aandacht voor logistiek. Zo wil MRA-E ondernemers verder helpen met elektrische goederendistributie. Ook komt er meer aandacht voor elektrische taxi's en elektrisch autodelen. In 2020 is hier al veel ervaring mee opgedaan. In 2021 kan goed worden ingespeeld op het momentum dat elektrisch autodelen heeft.

Regionale aanpak (RAL)

Sinds MRA-Elektrisch in 2012 van start ging, stelt MRA-E ieder jaar een werkprogramma op. In samenhang hiermee is nu ook een plan voor de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (RAL) opgesteld. Het Rijk heeft de aanpak van MRA-E als voorbeeld gesteld voor de manier waarop we in Nederland een dekkend publiek laadnetwerk kunnen realiseren. Op tijd én betrouwbaar. In 2020 zijn er nog vijf samenwerkingsregio's geformeerd, die tot een vergelijkbare aanpak komen als MRA-E in regio Noordwest (Noord-Holland, Flevoland en Utrecht).

Voor de RAL maakt elke regio een plan van aanpak. Belangrijke speerpunten in het RAL-programma van regio Noordwest:

- Opstellen regionale visie laadinfrastructuur
- Plannen van aanpak snelladen en privaat en (semi)publiek laden
- Opstellen plankaarten
- Actieve inzet op versnellen proces
- Slim laden

Het elektrisch rijden in regio Noordwest kan alleen een succes worden als het elektrisch rijden ook landelijk en internationaal een succes wordt. Daarom besteedt MRA-E in 2021 weer veel aandacht aan interregionale en nationale samenwerking. Bijvoorbeeld door het delen van kennis met de andere NAL-regio's. De RAL-werkprogramma's leggen een stevige basis voor deze samenwerking. In goede coördinatie zetten we precies in op wat in elke regio nodig is en voeren we het tempo op!

• Nieuwe medewerkers

MRA-Elektrisch groeit. Meer handen en meer energie om gemeenten van dienst te kunnen zijn. Dit zijn de nieuwe medewerkers:

Marijn Popma – beleidsadviseur en secretariaat NAL-werkgroep

Richtte zich al tijdens zijn master Politieke economie op de energietransitie. Duurzame energie-opwekking, elektrisch rijden, daar moet het naartoe. Marijn stopt er graag energie in om mensen hierin mee te krijgen. Bij MRA-Elektrisch zit hij op zijn plek. Samen met collega's de schouders eronder om het voor elkaar te boksen: op technisch, politiek en maatschappelijk vlak. Zelf pakt hij het liefst de fiets, zeker in de stad. Fietsen is een hobby. Hij sleutelt nog aan een retro-racefiets die hij op de kop getikt heeft. Daarop wordt het helemaal genieten!

Annabel van Zante – projectleider snelladen / regionale laadkaart

Studeerde Technische innovatiewetenschappen en loopt warm voor de energietransitie. Niets mooier dan een windmolen die met elke slag meer groene stroom opwekt. Niets fijner dan rijden in een elektrische auto. Stil, schoon én goed voor ons klimaat. Tegelijkertijd beseft ze dat de energietransitie een tour de force is. "Iedereen kijkt er vanuit zijn eigen invalshoek tegenaan, de kunst is om met elkaar uit te vinden hoe we naar het nieuwe normaal gaan. "Verandering kost tijd, ook als ze naar zichzelf kijkt. Want ook al vindt ze dat elektrisch rijden de norm moet zijn en rijdt ze zelf elektrisch, ze blijft wél een grote fan van de Formule 1.

Pieter Jan van der Laan – omgevingsjurist

Gaat het over wet- en regelgeving? Dan kijkt Pieter Jan er bij MRA-Elektrisch naar. Een belangrijke focus voor hem is ruimtelijke kwaliteit. Moet er bij elke laadpaal per se een verkeersbord staan of kan het slimmer? Waar is aanpassing van de wetgeving nodig om de laadinfrastructuur goed in de openbare ruimte in te kunnen passen? Welke juridische kennis en informatie kunnen we delen met gemeenten ten gunste van hun besluitvorming? Zelf woont Pieter Jan in een omgeving met veel kwaliteit: een oude Saksische stadsboerderij in het Drentse Schoonebeek. Een heerlijke plek met een ruim erf, moestuin en boomgaard, die al generaties in de familie is. De elektrische auto op het erf past er gelukkig heel goed bij.

*Heeft u vragen of opmerkingen over deze kwartaalmonitor?
Neem dan gerust contact op met:*

Maarten Linnenkamp
Projectmanager MRA-Elektrisch

m.linnenkamp@mrae.nl

+31 (0)6 52 52 40 31

Haarlemmer Houttuinen 21
1031 GL Amsterdam

www.mrae.nl

twitter.com/mraelektrisch